

Ministerie van Economische Zaken

De ruimtelijke betekenis van de energietransitie

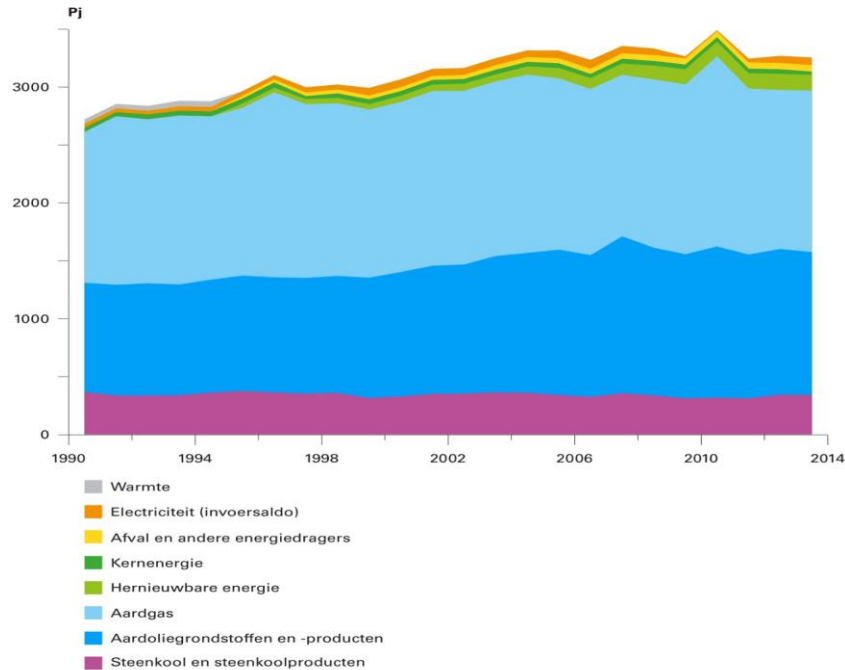
Voorjaarscongres
Vereniging van Grondbedrijven
28 juni 2017

Meindert Smallenbroek,
Directeur Energie & Omgeving

Energiegebruik in Nederland

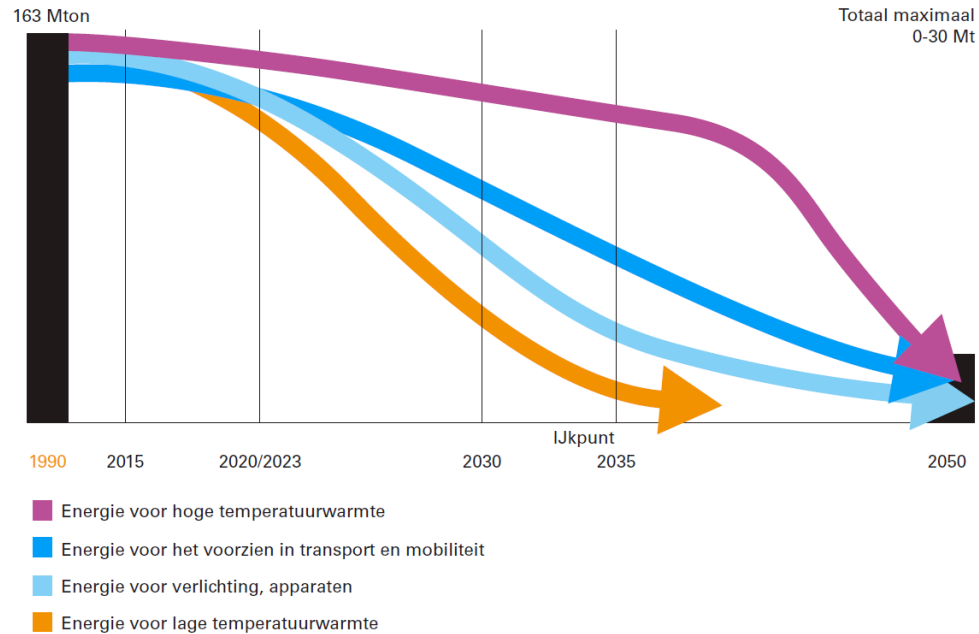

Energiegebruik in Nederland: feiten en fictie

	Geschat	Werkelijk
Fossiel	52%	91%
Duurzaam	39%	6%
– zon	10%	$\frac{1}{4}\%$
– wind	12%	1%
– biomassa	6%	$3\frac{3}{4}\%$
– overig	10%	1%
Kernenergie	10%	1%

Energietransitie grootste transitie van deze eeuw...

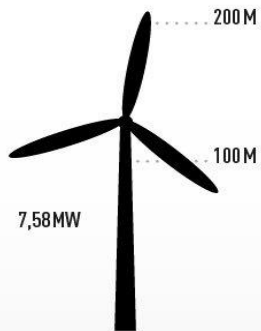
Transitie met enorme gevolgen...

Met grote ruimtelijke impact...

1 PJ =

17
TURBINES

251
HA ZONNEVELD

103.600
WONINGEN MET ZONNEDAKEN

- Finaal energieverbruik 2015:

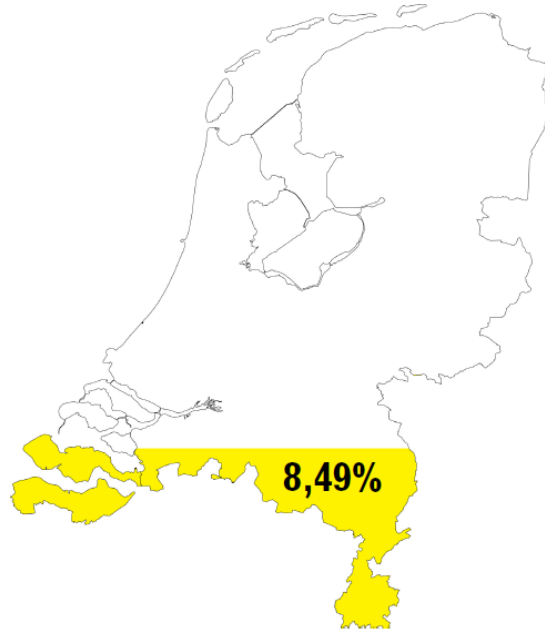
2076 PJ

- Finaal energieverbruik 2050:

1979 PJ

Ruimtelijke impact is immens...

Nederland gaat er anders uitzien...

Ministerie van Economische Zaken

Energieagenda

Naar een CO₂-arme energievoorziening

Transitie naar duurzame energie

- **Sturen op CO2**
- **Besluitvorming dicht bij burger organiseren**
- **Energie als onderdeel ruimtelijke ordening en andersom**

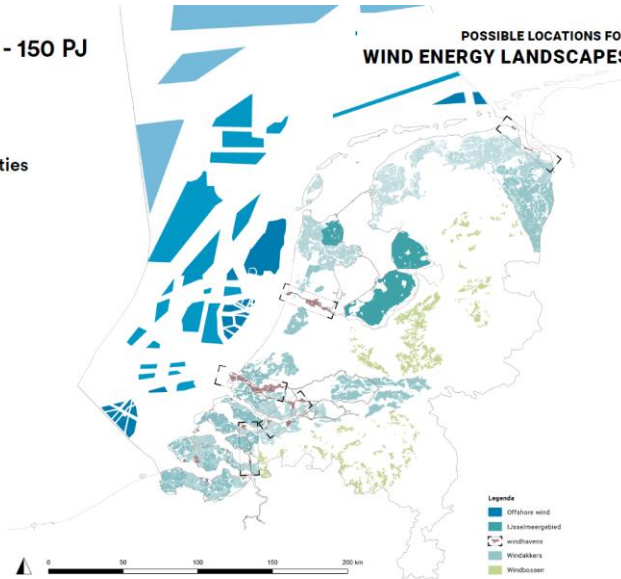
Potentie voor windenergie

WIND OP LAND - 150 PJ

50 PJ Repowering
50 PJ Decentraal
50 PJ Nieuwe Locaties

POSSIBLE LOCATIONS FOR
WIND ENERGY LANDSCAPES

H+N+
S+ +

Potentie zonne-energie

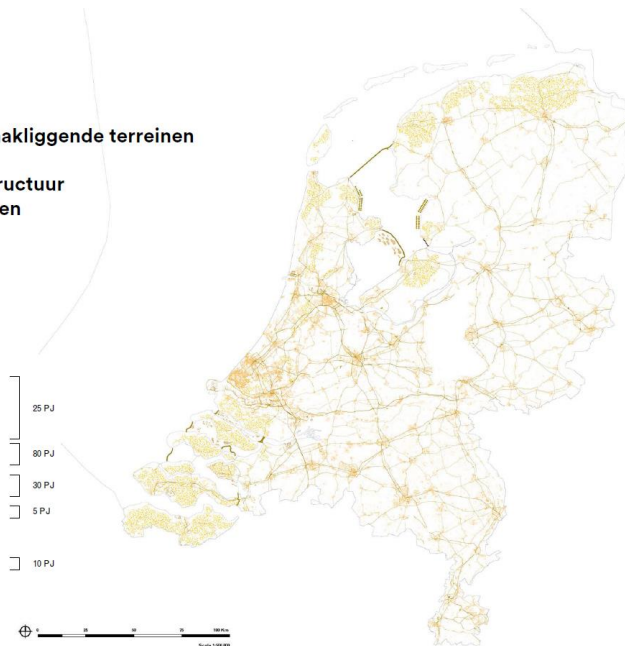
ZON - 150 PJ

80 PJ Gebouwen en Braakliggende terreinen
30 PJ Geconcentreerd
25 PJ Langs rijksinfrastructuur
10 PJ Landbouwgebieden
5 PJ Zonne eilanden

OP LAND EN BINNENWATER

- PV langs wegen
- PV op rails
- PV op dammen
- Zonneparken op vuilnisbelten
- PV op daken en braakliggend terrein
- Zoekgebied zonneparken in Nationale Energielandschappen
- Zonne-eilanden op binnenwater

NIET GEKARTEERD
PV in landbouwgebieden

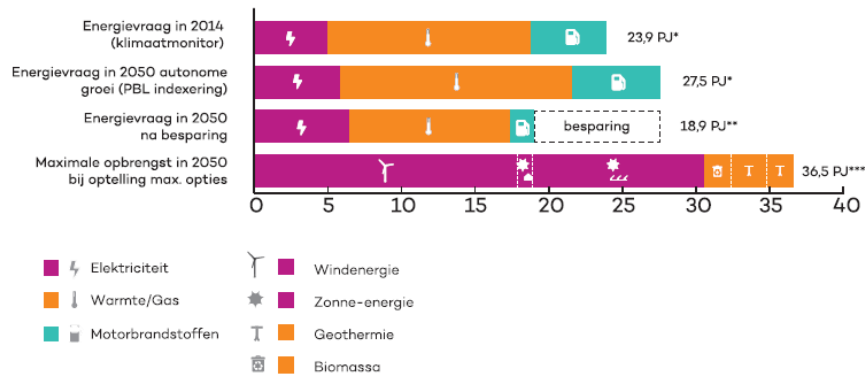

Midden-Holland als voorbeeld

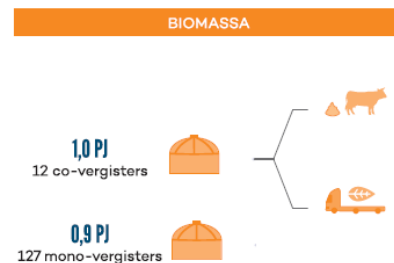
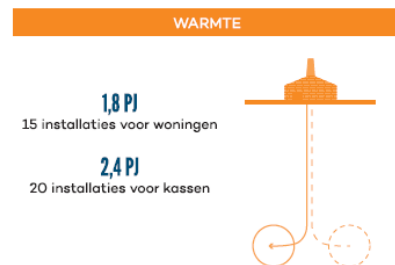
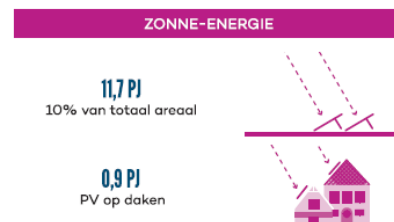
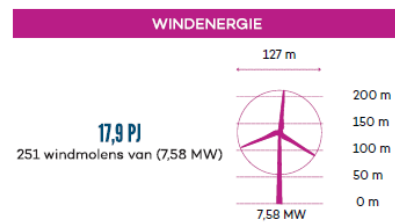
Regio Midden-Holland

Energiegebruik nu, in 2050, in 2050 na besparen en opwekkingsperspectieven

'Maximale' opbrengst in 2050, per bron

Regionale samenwerking als kans

Energietransitie biedt kansen

- **Economische structuur van Nederlandse economie verandert**
- **Zorgen voor goed ondernemers- en innovatieklimaat**

